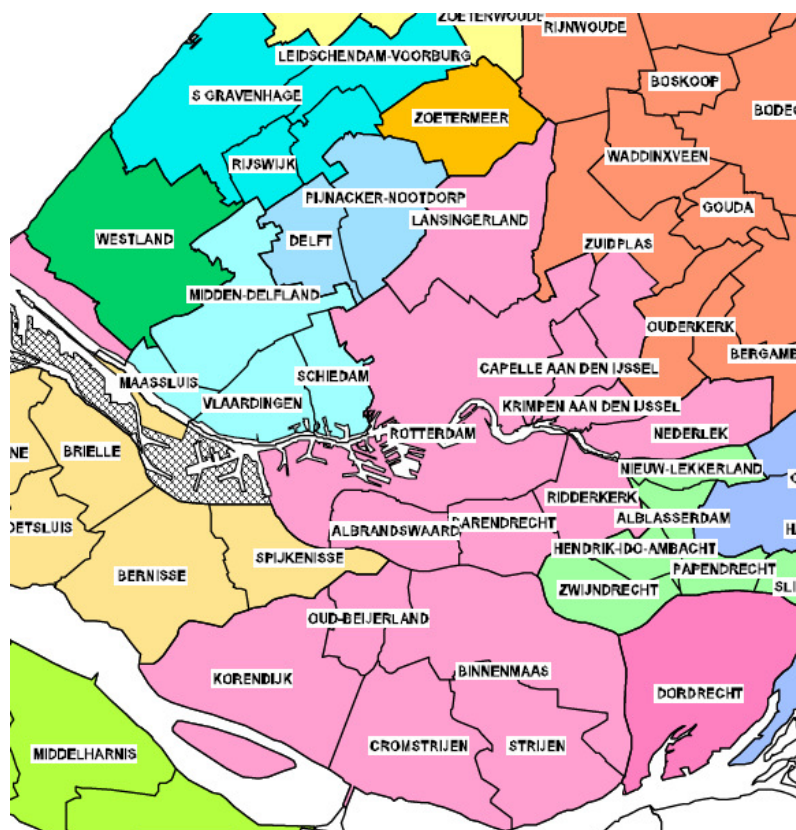


# Passend Onderwijs:

## Verkenning en verdieping



### VO-28-10:

Gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Capelle a/d IJssel, Cromstrijen, Korendijk, Krimpen a/d IJssel, Lansingerland, Nederlek, Nieuwerkerk a/d IJssel (deel van de gemeente Zuidplas), Oud-Beijerland, Ridderkerk, Rotterdam, Strijen.

# Inhoudsopgave

- 3 **1. Inleiding**
- 4 **2. Wat wil de wetgever?**
  - 4 Schoolondersteuningsprofiel
  - 4 Aanmelden en toelating
  - 5 Samenwerkingsverbanden
  - 5 Ondersteuningsplan samenwerkingsverband
  - 5 Professionalisering leraren
  - 5 Relatie met gemeenten
  - 5 Financieel kader
  - 5 Planning
- 6 **3. De zorgplicht – algemene informatie**
  - 6 Wat is zorgplicht?
  - 6 Voor wie geldt de zorgplicht?
  - 6 Wat is het referentiekader?
  - 7 Kinderen niet meer labelen
  - 7 Wat is het verschil tussen handelingsplan en ontwikkelingsperspectief?
  - 7 Wat is het schoolondersteuningsprofiel?
  - 8 Actiepunten en tijdpad
- 8 **4. De zorgplicht – informatie voor scholen**
  - 8 De noodzaak van handelingsbekwame leerkrachten
  - 8 Hoe is de aanmelding geregeld?
  - 9 De toelatingsprocedure
  - 9 Extra ondersteuning
  - 9 Wat zijn de doelen of is de inhoud van het ontwikkelingsperspectief?
  - 10 Wat te doen als de school de ondersteuningsvraag niet aan kan?
  - 10 Wanneer is er sprake van verplichte tijdelijke plaatsing?
  - 10 Wat staat in de wet ten aanzien van verwijdering?
  - 11 Rol onderwijsconsulenten
  - 11 Actiepunten en tijdpad
- 11 **5. De zorgplicht – school en ouders**
  - 11 Grondslag van de school en beperkte plaats en zorgplicht
  - 11 Wat is de positie van de ouders?
  - 11 Informatie aan de ouders
  - 12 Wat te doen bij geschillen over toelating?
  - 12 Wat te doen bij geschillen over de extra ondersteuning?
  - 12 Actiepunten en tijdpad
- 13 **6. De zorgplicht – Samenwerkingsverband**
- 14 **7. Kengetallen van Samenwerkingsverband Koers VO - 28.10**
  - 14 Nieuwe situatie gebied Koers VO
  - 14 De bekostigingssystematiek (onder voorbehoud van de wetgeving)

## 1. Inleiding

Met de voorgestelde wetswijzigingen Passend Onderwijs wil de regering een aantal knelpunten in onderwijsland aanpakken en oplossen. Om een goed beeld te krijgen van de gevolgen van de wet voor de scholen en het samenwerkingsverband staat in dit stuk een overzicht van alle veranderingen, gevolgen en implementatiepunten.

Om Passend Onderwijs in een kader te plaatsen hebben we eerst de samenvatting van de wet weergegeven zoals deze op de site van Passend Onderwijs is gepubliceerd. Impliciet in deze samenvatting is aan de hand van de maatregelen te achterhalen welke knelpunten hebben geleid tot de totstandkoming van deze wet.

Vervolgens komen de aspecten van de conceptwet aan de orde, gerangschikt naar de zorgplicht met onderverdeling voor scholen, voor ouders en voor het samenwerkingsverband. Hier staat ook een eerste opzet voor een tijdpad vermeld.

In de laatste paragraaf staat een beknopt overzicht van de gevolgen van de wet voor het samenwerkingsverband.

In het tijdpad voor de invoering van de wet is uitgegaan van een totale behandeling van alle onderdelen in de Tweede en Eerste Kamer voor de zomer van 2012. Op onderdelen kunnen nog maatregelen worden veranderd. Voor de minister is de insteek om de nieuwe wet materieel in werking te laten treden bij de aanvang van het schooljaar 2013-2014. Het referentiekader van o.a. de VO-raad en de regio-indeling van de samenwerkingsverbanden kunnen pas worden vastgesteld als de wet formeel door de Kamers is aangenomen (juni 2012).

In het schooljaar 2012-2013 zullen vele zaken moeten worden uitgewerkt en vastgesteld. Hiervoor zullen scholen en samenwerkingsverband de krachten moeten bundelen om aan de eisen van de nieuwe wet te kunnen gaan voldoen.

Henk Keesenberg, WKonderwijsadvies  
Kees Blaauw, Koers VO

Januari 2012

## 2. Wat wil de wetgever?

- Het wetsvoorstel maakt een einde aan het huidige complexe en bureaucratische systeem van onderwijsondersteuning. De huidige ruim 350 samenwerkingsverbanden met elk hun eigen regelgeving en criteria worden teruggebracht tot 150: 75 in het primair onderwijs en 75 in het voortgezet onderwijs.
- Regulier en speciaal onderwijs (cluster 3 en 4) gaan samenwerken in regionale samenwerkingsverbanden, zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs.
- Ouders melden hun kind schriftelijk aan bij de school van hun voorkeur. Deze school regelt binnen 6 tot 10 weken een passend aanbod op de eigen of een andere reguliere of speciale school. Indien de school het kind niet zelf kan plaatsen, wordt na overleg met de ouders een zo passend mogelijke plek op een andere school geboden. De school heeft dus een zorgplicht maar dat betekent niet dat de school zelf alle leerlingen moet aannemen.
- De school regelt de extra ondersteuning die het kind nodig heeft in de (speciale) klas of door de plaatsing in het (voortgezet) speciaal onderwijs. Ouders hoeven dus niet meer zelf een ingewikkelde indicatieprocedure te doorlopen. De landelijke indicatiesystematiek wordt afgeschaft.
- Het accent verschuift van het labelen van kinderen naar wat kinderen nodig hebben om onderwijs te kunnen volgen.
- Leraren worden beter toegerust in het omgaan met verschillen, zodat de extra ondersteuning zoveel mogelijk in de school en in de klas kan worden georganiseerd.
- Scholen stellen een schoolondersteuningsprofiel op waarin zij aangeven welke onderwijsondersteuning zij aan leerlingen kunnen bieden.
- Ouders en leraren krijgen zeggenschap over het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband waarin onder meer het beleid en de

inzet van de verdeling van de middelen van het samenwerkingsverband worden beschreven.

- Via de samenwerkingsverbanden kan ook de samenwerking tussen onderwijs en gemeenten op het gebied van jeugdzorg, arbeidsmarkt en dergelijke beter worden georganiseerd en afgestemd.
- Het geld voor de extra ondersteuning gaat naar de samenwerkingsverbanden. Bepalen en betalen komt in één hand. Daardoor is er meer ruimte voor maatwerk, beheersbaarheid en minder bureaucratie.

### Schoolondersteuningsprofiel

Het wetsvoorstel introduceert het begrip schoolondersteuningsprofiel. Daarin legt de school vast welke extra ondersteuning zij kan bieden. Het wetsvoorstel spreekt overigens steeds over 'ondersteuning' aan leerlingen en niet over 'zorg' aan leerlingen. Hiervoor is gekozen omdat passend onderwijs over onderwijs gaat en over de extra ondersteuning en aandacht die leerlingen in de klas nodig hebben en niet over de beperkingen die een leerling heeft. Het ondersteuningsprofiel wordt opgesteld door het team (directeur, leraren, zorgcoördinator) en zo nodig wordt hierbij ook in kaart gebracht op welke punten de leraren zich willen bijscholen. Dit profiel wordt minimaal eens per vier jaar opgesteld. Ouders en leraren krijgen via de medezeggenschap adviesrecht op dit schoolondersteuningsprofiel.

### Aanmelden en toelating

Aan ouders wordt gevraagd hun kind minimaal 10 weken voor begin van het schooljaar (1 augustus) aan te melden. De school onderzoekt vervolgens of er extra ondersteuning nodig is. De school heeft hier 6 weken de tijd voor. Deze termijn kan maximaal met 4 weken worden verlengd. Bij geschillen tussen ouders en school over toelating en extra ondersteuning kunnen ouders een beroep doen op de onderwijsconsulenten. Mocht dat niet tot een oplossing leiden, dan kunnen ouders bezwaar indienen bij het bevoegd gezag, een oordeel vragen van de Commissie Gelijke Behandeling of het geschil aanhangig maken bij de rechter.

### **Samenwerkingsverbanden**

Het wetsvoorstel regelt dat alle scholen in het primair en voortgezet onderwijs (regulier en speciaal) aangesloten zijn bij een samenwerkingsverband. De belangrijkste taak van het samenwerkingsverband is het vaststellen van een ondersteuningsplan. In dit plan worden de afspraken vastgelegd over onder meer de begeleiding van leerlingen, de criteria en procedure voor verwijzing naar het speciaal onderwijs en over het verdelen van het budget voor extra ondersteuning.

### **Ondersteuningsplan samenwerkingsverband**

De afspraken over hoe passend onderwijs binnen het samenwerkingsverband wordt georganiseerd (de procedures en criteria), worden vastgelegd in een ondersteuningsplan. Dit plan wordt ten minste eens in de vier jaar opgesteld en kan tussentijds worden bijgesteld. Dit plan vormt o.a. de basis voor de toelaatbaarheid van het (voortgezet) speciaal onderwijs. Ouders en leraren krijgen instemmingsrecht op het ondersteuningsplan. De samenwerkingsverbanden krijgen hiervoor een eigen medezeggenschapsraad.

### **Professionalisering leraren**

Leraren moeten goed worden voorbereid op passend onderwijs. Dat past ook in het kabinetsbeleid om leraren de gelegenheid te geven zich steeds weer bij te scholen. Vanaf 2012 komen er extra middelen voor de professionalisering van leraren. Een belangrijk onderdeel daarbij is het omgaan met verschillen in de klas. Scholen kunnen zelf bepalen hoe het geld wordt ingezet. Wel worden op landelijk niveau hierover prestatieafspraken gemaakt met de VO-raad.

### **Relatie met gemeenten**

Het wetsvoorstel verplicht het samenwerkingsverband om het ondersteuningsplan ook met de gemeenten te bespreken. 'Op overeenstemming gericht overleg' is de term die het wetsvoorstel daarbij hanteert. Dat is zo geregeld omdat gemeenten verantwoordelijk zijn voor leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting. In de toekomst komen daar nog taken bij rond jeugdzorg en regelingen voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Ook dient afstemming plaats te vinden met de SWV PO.

### **Financieel kader**

Met de invoering van passend onderwijs zal een deel van de bekostiging voor het voortgezet (speciaal) onderwijs ((v)so) en de leerlinggebonden financiering (Igf) worden gebudgetteerd en worden verdeeld over de samenwerkingsverbanden. Voortaan wordt onderscheid gemaakt tussen basiskosten (vergelijkbaar met de gemiddelde kosten voor een reguliere leerling) en kosten voor extra ondersteuning. Iedere school (ook (v)so-scholen) krijgt vanuit het Rijk de basisbekostiging per ingeschreven leerling. Het budget voor ondersteuning wordt naar rato van het aantal leerlingen in het samenwerkingsverband gelijk (verevend) verdeeld over de samenwerkingsverbanden. Voor deze 'financiële verevening' is gekozen omdat onderzoek van de Evaluatiecommissie Passend Onderwijs (EPCO) aantoonde dat er geen inhoudelijke redenen te vinden zijn voor de soms forse verschillen tussen aantallen leerlingen met een indicatie in de verschillende regio's. Voor de verevening geldt een overgangsregeling waarbij de regio's in vijf jaar tijd naar hun nieuwe budget toegroeien.

### **Planning**

Het wetsvoorstel wordt in de Tweede en Eerste Kamer besproken. Nadat de Tweede- en Eerste Kamer hebben ingestemd met het wetsvoorstel, kan het wetsvoorstel in werking treden. Streven van het kabinet is het wetsvoorstel per augustus 2012 in werking te laten treden. In november 2012 zijn de nieuwe samenwerkingsverbanden bestuurlijk ingericht. Dat wil zeggen dat zij een rechtspersoon hebben ingericht. Mei 2013 hebben alle samenwerkingsverbanden een ondersteuningsplan opgesteld en naar de onderwijsinspectie gestuurd. In augustus 2013 treedt de zorgplicht in werking en zijn de samenwerkingsverbanden ingericht.

In het volgende stuk wordt vaak de letterlijke tekst uit (de toelichting op) de conceptwet aangehaald met een verwijzing naar de pagina waarop het vermeld staat. Het gaat om wetsvoorstel 2647-K.2 zoals deze te vinden is op de site: [www.passendonderwijs.nl](http://www.passendonderwijs.nl).

### 3. De zorgplicht – algemene informatie

#### 1. Wat is zorgplicht?

(p. 85) De invoering van passend onderwijs betekent dat wanneer ouders hun kind dat extra ondersteuning behoeft op een bepaalde school aanmelden, deze school de taak heeft dit kind een zo goed mogelijke plek in het onderwijs te bieden. Als de school zelf geen passend onderwijs kan bieden, heeft de school de verantwoordelijkheid om een zo goed mogelijke plek op een andere school aan te bieden. Ouders hoeven op deze manier niet zelf alle scholen af om een plek voor hun kind te vinden.

#### 2. Voor wie geldt de zorgplicht?

(p. 88) Er wordt een zorgplicht voor bevoegde gezagsorganen ingevoerd. Deze zorgplicht zal van toepassing zijn op leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben in het onderwijs en die niet zonder meer het onderwijs kunnen doorlopen. Het begrip zorgplicht wordt in dit verband gebruikt om aan te geven dat het bevoegd gezag er voor verantwoordelijk is dat een leerling die extra ondersteuning behoeft en die zich bij de school aanmeldt een zo passend mogelijke plek in het onderwijs krijgt. In het basisonderwijs gaat het om leerlingen die in de huidige situatie basisonderwijs volgen met ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband weer samen naar school, leerlingen die onderwijs volgen op een speciale school voor basisonderwijs of op een basisschool met leerlinggebonden financiering of op een school voor speciaal onderwijs. In het voortgezet onderwijs gaat het om leerlingen die nu onderwijs volgen met ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband, leerlingen die met leerwegondersteuning één van de leerwegen van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs volgen, leerlingen die praktijkonderwijs volgen, leerlingen die op een school voor vso onderwijs volgen of leerlingen die op een school voor vo onderwijs volgen met leerlinggebonden financiering.

#### **Samenvattend:**

*Voor leerlingen die nu via extra ondersteuning van het samenwerkingsverband onderwijs volgen (bijvoorbeeld leerlingen via het smal regionaal arrangement), de leerlingen die aangewezen zijn op praktijkonderwijs of vmbo met leerwegon-*

*dersteuning, voor leerlingen in het VSO en voor leerlingen die met een rugzak onderwijs volgen op een reguliere school.*

Dit betekent dat de zorgplicht niet van toepassing is op leerlingen die bijvoorbeeld alleen een taalachterstand hebben en extra ondersteuning nodig hebben om die achterstand in te lopen. Voor de bestrijding van achterstanden zijn middelen beschikbaar bij de scholen en bij de gemeenten. De ruimte voor scholen voor voortgezet onderwijs om een beleid te voeren met betrekking tot de beoordeling van de geschiktheid van leerlingen (vgl. artikel 4 Inrichtingsbesluit WVO) verandert niet. Dit betekent dat de zorgplicht niet geldt wanneer de leerling niet in staat kan worden geacht het onderwijs te volgen van de school waarvoor toelating wordt verzocht.

De zorgplicht geldt eveneens niet bij aanmelding bij een (v)so-instelling van cluster 1 of 2. Deze instellingen maken geen deel uit van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en kennen daarom een eigen toelatingsprocedure.

#### **Samenvattend:**

*Dus niet voor leerlingen die een indicatie hebben voor cluster 1 of 2, niet voor leerlingen die een ondersteuningsbehoefte hebben op taalachterstand en niet voor leerlingen die zich op een school aanmelden die niet het niveau heeft als in het onderwijskundig rapport van de basisschool geadviseerd is.*

#### 3. Wat is het referentiekader?

(p. 86) Het nieuwe wettelijk kader voor de leerlingenzorg in het funderend onderwijs is een open kader. De schoolbesturen krijgen de verantwoordelijkheid om inhoudelijke invulling aan passend onderwijs te geven. Bij de brancheorganisaties bestond de behoefte om te komen tot een nadere inhoudelijke uitwerking van passend onderwijs. Daarom is, parallel aan de invoering van de nieuwe wetgeving, door de organisaties van de schoolbesturen van het funderend onderwijs het concept referentiekader ontwikkeld. Dit referentiekader zal een visie bevatten van de sectororganisaties op de vormgeving van passend onderwijs op de school

en in het samenwerkingsverband. Het doel is om op basis van die visie de schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden handvatten te geven om passend onderwijs in de dagelijkse praktijk uit te voeren. In het referentiekader zal onder andere uiteen worden gezet wat onder basisondersteuning (voorheen: basiszorg) en wat onder speciale ondersteuning wordt verstaan. Met basisondersteuning in het onderwijs wordt de ondersteuning bedoeld die elke school zou moeten kunnen bieden. Speciale ondersteuning wordt geboden door de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs of met behulp van de inzet van middelen vanuit het samenwerkingsverband. Het referentiekader zal complementair aan het wetsvoorstel zijn. Het referentiekader is nog niet voltooid. Pas als dit wetsvoorstel is aangenomen, kan het definitief worden.

**Samenvattend:**

*Het referentiekader wordt – volgens de planning - in juni 2012 definitief vastgesteld en bevat een nadere uitwerking van de wet; de versie die nu (december 2011) voorligt is inhoudelijk aangepast aan de nieuwe aspecten van de wet.*

**4. Kinderen niet meer labelen**

(p. 84) De huidige landelijke indicatiestelling is sterk medisch gericht: het hebben van een door de zorg geïndiceerde stoornis vormt een belangrijk onderdeel binnen de indicatiestelling. Door de afschaffing van de landelijke systematiek van de indicatiestelling krijgen de schoolbesturen meer ruimte om bij de toekenning van de extra onderwijsondersteuning uit te gaan van de onderwijsbeperking van de leerling (handelingsgerichte diagnostiek). Kernvraag wordt dan: hoe kan de onderwijsbeperking worden opgeheven? In de huidige situatie is het financieel lonend om op basis van een diagnose in de zorg een indicatie voor onderwijs aan te vragen. Daar komt bij dat in de afgelopen jaren de diagnostiek van stoornissen sterk is verbeterd. De prikkel van het indiceren op basis van een diagnose vervalt in het nieuwe stelsel. De prikkels verschuiven naar het zo efficiënt en transparant mogelijk omgaan met de beschikbare middelen voor extra voorzieningen voor leerlingen die dat nodig hebben.

**Samenvattend:**

*Van zorg naar ondersteuning, niet de hulpvraag maar de toekomst staat centraal.*

**5. Wat is het verschil tussen handelingsplan en ontwikkelingsperspectief?**

(p. 95) Het handelingsplan wordt voor maximaal een jaar opgesteld en is vooral gericht op de ontwikkeling op een korte termijn terwijl het ontwikkelingsperspectief een meerjarenperspectief heeft op basis waarvan een beredeneerde keuze van het onderwijsaanbod kan worden gemaakt.

- Het handelingsplan beschrijft vooral het 'hoe' (hoe worden de doelen bereikt en welke hulp wordt geboden), het ontwikkelingsperspectief beschrijft het 'wat' (wat zijn de doelen waar met de leerling naar toe wordt gewerkt);
- In het ontwikkelingsperspectief wordt naast het (op diverse toetsmomenten gebaseerde) verwachte uitstroomniveau, een uitspraak gedaan over de leerrendementsverwachting per vakgebied en over factoren die de ontwikkeling en het leren van de leerling stimuleren en belemmeren. Deze elementen maken vaak geen deel uit van het handelingsplan, dat focust op de begeleiding die de individuele leerling nodig heeft. Daardoor zijn leerkrachten vaak niet in staat om de juiste keuzes in het onderwijsaanbod te maken en kan het zo zijn dat een leerling niet toekomt aan onderdelen van het onderwijsprogramma, die van groot belang zijn om in de uitstroombestemming te slagen;
- Het handelingsplan richt zich vooral op de beperkingen van leerlingen, het ontwikkelingsperspectief focust juist op de mogelijkheden;
- Het handelingsplan is een instrument om verantwoording af te leggen over de inzet van middelen, met het ontwikkelingsperspectief kan verantwoording worden afgelegd over de bereikte resultaten.

**Samenvattend:**

*Van beperkingen naar mogelijkheden van leerlingen, meer focus op verwacht uitstroomniveau, zicht op bereikte resultaten.*

## 6. Wat is het schoolondersteuningsprofiel?

(p. 85 en 89) De schoolbesturen stellen het ondersteuningsprofiel van elke school vast; daarmee wordt voor ouders duidelijk welke ondersteuning op de school aan de leerlingen beschikbaar wordt gesteld. De medezeggenschapsraad van de school heeft adviesrecht bij de vaststelling van het schoolondersteuningsprofiel.

### Actiepunten en tijdpad

- a. Informeren van het team (gereed 2011-2012)
- b. Vaststellen van schoolondersteuningsprofiel (SOP) als vervolg op de eerste versie van het Zorgprofiel (gereed 2012-2013)
- c. Vaststelling van ondersteuningscapaciteit op locatieniveau (gereed 2012-2013)
- d. Bijscholing voor het kunnen opmaken van ontwikkelingsperspectieven (gereed 2012-2013)

## 4. De zorgplicht – informatie voor scholen

### 1. De noodzaak van handelingsbekwame leerkrachten

(p. 84) Het is belangrijk om te vertrouwen op de professionaliteit van de leerkracht. Goed onderwijs en goede extra ondersteuning van een leerling in de klas valt of staat met de leraar. Dat geldt ook voor het nieuwe systeem passend onderwijs. De leraar staat er niet alleen voor: hij doet dit samen met het team, de school en het samenwerkingsverband. Parallel aan dit wetsvoorstel wordt daarom geïnvesteerd in opbrengstgericht werken voor alle leerlingen én in de professionalisering van leerkrachten, zowel in de opleidingen als wanneer de leerkracht al werkzaam is in het onderwijs.

#### **Samenvattend:**

*Verbetering kwaliteit onderwijs en docenten voor opbrengstgericht werken van leerlingen.*

### 2. Hoe is de aanmelding geregeld?

(p. 90) Met dit wetsvoorstel wordt geregeld dat ouders (gewenst is minimaal 10 weken voor de aanvang van het nieuwe schooljaar) hun kind schriftelijk aanmelden. Dat schriftelijk aanmelden is nu niet wettelijk geregeld, maar in de huidige dagelijkse praktijk vindt de aanmelding vaak al schriftelijk plaats. Een schriftelijke aanmelding betekent meestal dat ouders een inschrijfformulier van de school waar zij zich aanmelden, invullen en ondertekenen.

#### **Het kan dus gaan om leerlingen:**

- a. van het basisonderwijs
- b. van het speciaal basisonderwijs

c. van het speciaal onderwijs

d. van het voortgezet speciaal onderwijs (terugplaatsing)

e. van een andere VO school

*Dit kan zijn binnen de grenzen van Koers VO, maar uiteraard ook daarbuiten (bijvoorbeeld bij verhuizing)*

g. instroom uit het buitenland.

De zorgplicht geldt voor de school van aanmelding. Ouders melden hun kind aan bij de school van hun voorkeur. Dit betekent niet dat de leerling altijd op deze school wordt toegelaten. Ook kunnen ouders hun kind direct aanmelden bij het voortgezet speciaal onderwijs. Net zoals nu kunnen ouders hun kind bij verschillende scholen tegelijk aanmelden, zowel binnen als buiten het samenwerkingsverband. Dit kan er toe leiden dat er meerdere scholen belast worden met de aanmeldprocedure en het onderzoek of er sprake is van een leerling die extra ondersteuning behoeft. In dit wetsvoorstel is daarom bepaald dat ouders moeten melden of en zo ja, bij welke andere scholen zij om toelating hebben verzocht. Hierdoor kunnen de scholen onderling tot afstemming komen van de aanmeldingsprocedure.

#### **Samenvattend:**

*De school moet de intakeprocedure publiceren (schoolgids, website) en alle leerlingen moeten schriftelijk aangemeld worden; kinderen kunnen bij meerdere scholen tegelijk aangemeld worden; ouders moeten dit melden.*

### 3. De toelatingsprocedure

(p. 91) Bij de beslissing over toelating van een kind betreft het bevoegd gezag de ondersteuningsbehoefte van het kind, zoals die na de aanmelding is vastgesteld. De school bekijkt de mogelijkheden om in de ondersteuningsbehoefte te voorzien. Deze mogelijkheden hangen samen met de expertise en het schoolondersteuningsprofiel, maar ook met de afspraken die met andere bevoegde gezagsorganen in het samenwerkingsverband zijn gemaakt over de begeleiding van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Op grond van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte hebben scholen de plicht om te onderzoeken of de school de extra ondersteuning, in de vorm van doeltreffende aanpassingen, zelf kan bieden. Een aanpassing moet worden getroffen tenzij deze voor de school een onevenredige belasting vormt. De zorgplicht is geen toelatingsplicht voor de school waarbij de leerling is aangemeld. Wel brengt de zorgplicht met zich mee dat, wanneer een kind niet kan worden toegelaten tot de school van aanmelding, een plaats op een andere school dient te worden aangeboden, waarbij rekening moet worden gehouden met de ondersteuningsbehoefte van het kind. Hierbij kijkt de school naar de schoolondersteuningsprofielen van de andere scholen in het samenwerkingsverband en maakt daarbij de afweging welk profiel past bij de gevraagde ondersteuning van de leerling. Ook voert de school hierover overleg met de ouders. In het overleg met de ouders bespreekt de school welke scholen binnen het samenwerkingsverband expertise hebben en ouders kunnen dan aangeven welke voorkeuren zij hebben als het gaat om bijvoorbeeld de thuisnabijheid van de school of de richting van de school. Er geldt een termijn van 6 weken voor de beslissing op een verzoek om toelating, waarbij het bevoegd gezag deze termijn met maximaal 4 weken kan verlengen.

#### **Samenvattend:**

*Een ondersteuningsbehoefte moet worden vastgesteld, deze behoefte moet gewogen worden en of dit past binnen de school; binnen 6 weken(eventueel 10) moet er een besluit schriftelijk worden gecommuniceerd met de ouders; ouders hebben vervolgens bezwaar- en beroepsmogelijkheden. De school moet bij zorgplicht op zoek naar een andere school als een kind afgewezen wordt.*

### 4. Extra ondersteuning

(p.91) De extra ondersteuning die leerlingen in het onderwijs ontvangen, kan op veel verschillende manieren worden vormgegeven. Afhankelijk van de problematiek van de leerling en de mogelijkheden van de school zal de extra ondersteuning door de school worden ingezet. De ondersteuning zal er altijd op zijn gericht om de leerling verder te helpen in zijn onderwijsontwikkeling. Voorbeelden van ondersteuning van een leerling zijn speltherapie die er op is gericht om spelenderwijs leerproblemen aan te pakken, observatie, onderzoek of tijdelijke begeleiding door een orthopedagoog of een psycholoog, het aanschaffen van aangepast lesmateriaal, remedial teaching, begeleiding bij dyslexie, sociale vaardigheidstraining of kindcoaching. Daarnaast gaat het om professionalisering van leerkrachten om te leren omgaan met verschillen tussen leerlingen. Ook kan de leerkracht worden ondersteund in het geven van aangepast onderwijs of bij het 'handelen' in contact met de leerling (bijvoorbeeld vanuit het voortgezet speciaal onderwijs).

#### **Samenvattend:**

*Extra ondersteuning kan worden ingezet door gebruik te maken van speciale middelen, gespecialiseerd personeel, professionalisering van het team en/of de inzet van klassenassistenten.*

### 5. Wat zijn de doelen of is de inhoud van het ontwikkelingsperspectief?

(p. 94) Het ontwikkelingsperspectief biedt de school handvatten om het onderwijs af te stemmen op de behoefte van de leerling. De school en leerling hebben met het opstellen van een ontwikkelingsperspectief scherper in beeld waar naartoe gewerkt moet worden en aan welke instroomeisen de leerling te zijner tijd moet voldoen om succesvol te zijn in het vervolgonderwijs. Het ontwikkelingsperspectief is ook een instrument voor de communicatie met ouders. Met een ontwikkelingsperspectief weten ouders tijdig wat een realistisch perspectief is voor hun kind. Dit perspectief blijft nu voor ouders vaak impliciet en het komt voor dat ouders pas aan het eind van de rit goed zicht hebben op het perspectief van hun kind. Ouders hoeven geen handtekening te zetten onder het ontwikkelingsperspectief zoals dat is opgesteld door de school. Met de ouders vindt periodiek overleg plaats over de vorderingen en

de begeleiding. Wanneer de lange termijn verwachting expliciet is, kan bij tegenvallende vooruitgang meer expliciet worden nagegaan wat nodig is om ervoor te zorgen dat het perspectief alsnog gerealiseerd kan worden. Nu wordt maar al te vaak de impliciete verwachting naar beneden toe bijgesteld, zonder dat men zich daarvan bewust is. Het ontwikkelingsperspectief biedt school, ouders en inspectie houvast bij het reflecteren op de gerealiseerde opbrengsten.

**Samenvattend:**

*Toekomstverwachtingen definiëren voor alle kinderen die afwijken van het reguliere programma en deze communiceren met de ouders.*

**6. Wat te de doen als de school de ondersteuningsvraag niet aan kan?**

(p. 93) De vraag kan zijn hoe te handelen als ouders hun kind hebben aangemeld bij een school van een bepaalde richting, terwijl de school niet kan voldoen aan de bij het kind horende ondersteuningsvraag. In een dergelijke situatie brengt de zorgplicht met zich dat de school, in overleg met de ouders, een passende oplossing voor het kind zoekt. Daarbij mag van de school worden verwacht dat zij hierbij betreft hoe zwaar de genoemde elementen - derhalve ook de voorkeur voor onderwijs van een bepaalde richting – wegen voor de ouders. Wanneer adequate ondersteuning kan worden geboden door een school van een andere richting of door een (richting-neutrale) openbare school, zal dit voor sommige ouders een goed alternatief vormen. Ingeval de richting een zwaarwegend element is voor de ouders, mag worden verwacht dat wordt gekeken of binnen het samenwerkingsverband of eventueel daarbuiten een school kan worden gevonden die wel de gewenste combinatie van richting en ondersteuningsaanbod kent.

**Samenvattend:**

*School gaat samen met ouders op zoek naar een passende oplossing.*

**7. Wanneer is er sprake van verplichte tijdelijke plaatsing?**

(p. 94) Ouders moeten hun kind het liefst minimaal 10 weken voor de aanvang van het schooljaar (1 augustus) aanmelden bij een school. Dan heeft de school in die periode de tijd om te on-

derzoeken of het gaat om een leerling die extra ondersteuning behoeft en om een beslissing over de toelating te nemen. De leerling heeft recht op een tijdelijke plaatsing met ingang van 1 augustus indien de toelatingsbeslissing op die datum nog niet is genomen. Bijvoorbeeld omdat de school nog wacht op gegevens van de ouders. Wanneer ouders niet minimaal 10 weken voor het begin van het schooljaar hebben aangemeld, hoeft de school niet over te gaan tot tijdelijke plaatsing van de leerling. Tijdelijke plaatsing is evenmin aan de orde indien de leerling reeds is ingeschreven op een school.

**Samenvattend:**

*Als een leerling tijdig aangemeld is en de school heeft bij afwijzing niet bij aanvang van het schooljaar een andere onderwijsplek gevonden, dan wordt de leerling tijdelijk op de school geplaatst totdat er een andere school gevonden is.*

**8. Wat staat in de wet ten aanzien van verwijdering?**

(p. 96) Met dit wetsvoorstel wordt ook geregeld dat een leerling met extra ondersteuningsbehoefte niet kan worden verwijderd voordat er een andere school bereid is gevonden om de leerling toe te laten. Voor leerlingen die al onderwijs volgen op een school maar bij wie de vraag naar extra ondersteuning is gerezen, de zogenaamde 'zittende leerlingen', geldt dat de school eerst zelf probeert om de gevraagde ondersteuning te bieden. Wanneer het bevoegd gezag de ondersteuning niet zelf kan bieden, moet het voor een plek op een andere school zorgen. Het bevoegd gezag moet over een dergelijke beslissing overleg voeren met de ouders van de leerling.

**Samenvattend:**

*Een leerling kan pas worden uitgeschreven als een bewijs van inschrijving voor een nieuwe school ontvangen is.*

## 9. Rol onderwijsconsulenten

(p. 97) Als school en ouders het niet eens kunnen worden over plaatsing of verwijdering van een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte, dan kunnen zij een beroep doen op ondersteuning door de onderwijsconsulenten. Onderwijsconsulenten zijn onafhankelijke deskundigen met veel kennis en ervaring op het gebied van onderwijs aan kinderen met een handicap, ziekte of stoornis.

### **Samenvattend:**

*School is verplicht aan de ouders de mogelijkheid van inschakelen van onderwijsconsulenten te melden.*

## Actiepunten en tijdpad

- a. Scholingsplan professionaliteit gereed in schooljaar 2012-2013
- b. Het publiceren van de intakeprocedure in schooljaar 2012-2013
- c. Bijscholing team over het werken met een ontwikkelingsperspectief in schooljaar 2012-2013
- d. Kennis hebben van de school ondersteuningsprofielen van andere scholen ten behoeve van het plaatsen van afgewezen leerlingen in schooljaar 2013-2014; een aantal antwoorden kan worden gevonden op de educatieve kaart van het samenwerkingsverband
- e. Melding aan ouders over de mogelijkheid van het inschakelen van onafhankelijke onderwijsconsulenten in het schooljaar 2013-2014

## 5. De zorgplicht – school en ouders

### 1. Grondslag van de school en beperkte plaats en zorgplicht

(p. 92 en 93) De zorgplicht geldt niet wanneer de ouders weigeren te verklaren dat zij de grondslag van het onderwijs aan de school respecteren dan wel onderschrijven. Evenmin geldt de zorgplicht als er geen plaatsruimte beschikbaar is op de school.

### 2. Wat is de positie van de ouders?

(p. 96) Van ouders wordt verwacht dat zij de school informeren als er signalen zijn dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft. Ook wordt verwacht dat ouders constructief betrokken zijn bij het toelatingsproces, bijvoorbeeld door de school aan te geven welke ondersteuningsvraag hun kind heeft. Ouders leveren verder een belangrijke bijdrage aan het opstellen van het ontwikkelingsperspectief. Tijdens de schoolperiode kunnen ouders in de gesprekken over voortgang en begeleiding van hun kind met de school bespreken of het ontwikkelingsproces naar wens verloopt. Van belang is ook dat ouders inzage hebben in het leerlingdossier van hun kind zoals dat door de school wordt bijgehouden. Ouders hebben daar recht op. Het helpt hen inzage te krijgen in de vorderingen op school en de mogelijke problemen die zich daarbij voordoen.

### **Samenvattend:**

*Ouders moeten de school informeren over de ondersteuningsbehoefte van hun kind en ze moeten worden betrokken bij het ontwikkelingsperspectief van hun kind; ook hebben ze recht op inzage in het leerlingdossier.*

### 3. Informatie aan de ouders

(p. 97) Om ouders in staat te stellen deze activiteiten goed uit te voeren, is het van belang dat zij goed en tijdig worden geïnformeerd en dat zij voldoende mogelijkheden hebben om vragen te bespreken, advies in te winnen en vroegtijdig problemen te signaleren en op te lossen. Scholen en samenwerkingsverbanden informeren ouders over het ondersteuningsaanbod dat zij bieden. De school is daarbij voor ouders het eerste aanspreekpunt als er zich vragen voordoen over het ondersteuningsaanbod.

### **Samenvattend:**

*Ouders moeten geïnformeerd worden over het ondersteuningsaanbod van de school; school is het eerste aanspreekpunt hierover.*

### 4. Wat te doen bij geschillen over toelating?

(p. 98) Indien ouders het niet eens zijn met de beslissing van een bevoegd gezag om een leer-

ling die extra ondersteuning nodig heeft niet toe te laten, zijn er op basis van de huidige wetgeving de volgende mogelijkheden:

- 1) Ouders kunnen bezwaar indienen bij het bevoegd gezag. Alvorens de beslissing op bezwaar te nemen, hoort het bevoegd gezag de ouders.
- 2) Ouders kunnen een oordeel vragen aan de CGB (Commissie Gelijke Behandeling), wanneer zij menen dat bij de toelatingsbeslissing verboden onderscheid is gemaakt op grond van handicap of chronische ziekte.
- 3) Ouders kunnen beroep instellen tegen de beslissing op bezwaar bij de bestuursrechter (openbaar onderwijs) of kunnen deze aanvechten bij de burgerlijke rechter (bijzonder onderwijs). De rechter doet een bindende uitspraak.

**Samenvattend:**

*Schriftelijke communicatie over afwijzing dan wel toelating; de ouders moeten dan geïnformeerd worden over de bezwaar- en beroepsprocedure.*

**5. Wat te doen bij geschillen over de extra ondersteuning?**

(p. 98) Ouders kunnen van mening zijn dat de school waar hun kind onderwijs volgt, tekortschiet in het bieden van extra ondersteuning. Er zijn dan, op basis van de huidige wetgeving, de volgende mogelijkheden:

- 1) Ouders kunnen zich wenden tot de klachtencommissie van de school.
- 2) De CGB kan bij geschillen over begeleiding aan zittende leerlingen, om een oordeel worden gevraagd. Scholen zijn op grond van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte verplicht om ten behoeve van leerlingen met een handicap of chronische ziekte doeltreffende aanpassingen te plegen, tenzij die redelijkerwijs niet kunnen worden geleverd van de school.
- 3) In laatste instantie kunnen ouders een geschil over de begeleiding aanhangig maken bij de burgerlijke rechter.

**Samenvattend:**

*De school moet een interne klachtencommissie instellen om deze geschillen te kunnen afhandelen*

**Actiepunten en tijdspad**

- a. School moet ouders betrekken bij het opstellen van het ontwikkelingsperspectief (schooljaar 2013-2014)
- b. De school meldt via de schoolgids het ondersteuningsaanbod voor het kind aan de ouders (schooljaar 2013-2014)
- c. De school geeft de ouders schriftelijk bericht over toelating en afwijzing en wijst op de bezwaar- en beroepsprocedure hierbij (schooljaar 2013-2014)
- d. De school stelt een klachtencommissie in voor geschillen ten aanzien van ondersteuning voor zover deze er nog niet is (schooljaar 2013-2014)

## 6. De zorgplicht – Samenwerkingsverband

**Het samenwerkingsverband zal op vele fronten veranderen door de wet op het Passend Onderwijs. De meest in het oog lopende zaken staan hieronder vermeld:**

- Het zal voortaan samenwerkingsverband Passend Onderwijs genoemd worden
- De grenzen worden opnieuw vastgesteld, definitief in juni 2012; vooralsnog komt Krimpen a/d IJssel bij het Koers gebied en is het gebied Zuidplas nader gedefinieerd en verdeeld
- In het PO worden in Rotterdam WSNS Noord en WSNS Zuid samengevoegd tot 1 WSNS passend onderwijs
- Het samenwerkingsverband wordt uitgebreid met de cluster 3 en 4 scholen (VSO)
- Het totaal aantal leerlingen in het Koersgebied is ongeveer 50.000.
- Het samenwerkingsverband gaat voortaan de verklaring voor cluster 3 en 4 verzorgen
- Het samenwerkingsverband wordt verantwoordelijk voor de toelaatbaarheid van leerlingen tot het vso en de verstrekking van middelen voor extra ondersteuning
- Het samenwerkingsverband moet toezien op de ontwikkeling en instandhouding van een dekkend netwerk in haar gebied
- De middelen voor cluster 3, cluster 4, lwoo en pro worden gebudgetteerd
- De indicatiestelling voor lwoo en pro verandert nog niet; in 2013 moet een nieuw plan klaar liggen dat in 2016 van kracht moet worden
- Het samenwerkingsverband wordt meer verantwoordelijk voor de zogenaamde thuiszitters en de vervroegd schoolverlaters voor wat betreft monitoring en terugdringen
- Het samenwerkingsverband krijgt per 1-8-2014 de resterende gelden voor de ambulante begeleiding van het vso, met nog een jaar een herbestedingsverplichting
- Het samenwerkingsverband komt ook onder het toetsingskader van de inspectie te vallen
- Het samenwerkingsverband is verantwoordelijk voor de totale ondersteuningsstructuur in het gebied met oplossingsgerichte modellen voor moeilijk of niet plaatsbare leerlingen
- Het samenwerkingsverband ondersteunt de scholingskalender van de scholen waar het gaat om verbeteringen in het kader van Passend Onderwijs
- Het samenwerkingsverband krijgt een vorm van medezeggenschapsraad (de zgn. ondersteuningsplanraad)
- Het samenwerkingsverband stelt een bezwaarprocedure in voor ouders van leerlingen die het oneens zijn met de verklaring voor VSO
- Het samenwerkingsverband maakt onderscheid tussen het lichte en zware ondersteunings budget en beschrijft deze verschillen en verantwoordt de inzet ervan
- Het samenwerkingsverband stelt samen met de besturen een ondersteuningsplan op; de vaststelling is per 1 mei (elke 4 jaar) en er is OOGO (op overeenstemming gericht overleg) met de Gemeenten en afstemming met de SWV PO

### **Eisen ondersteuningsplan:**

- Het continuüm aan ondersteuning inclusief schoolondersteuningsprofielen (SOP)
- Advisering en verdeling van ondersteuningsmiddelen
- Procedure en criteria voor toewijzing ondersteuningsmiddelen
- Procedure voor plaatsing (V)SO (deskundigenadvies betrekken en adviescommissie)
- Procedure voor terugplaatsing bij einde termijn verklaring
- Horizontale verantwoording over kwantitatieve en kwalitatieve resultaten
- Informatie voor ouders (onthefing WBP)
- Vaststelling peildatum VSO
- Aandeel van de scholen bij eventuele aftrek van de lumpsum en bij overdracht boven 2% voor het VSO
- Nevenvestiging van het VSO via gemeente + SWV

## 7. Kengetallen van Samenwerkingsverband Koers VO - 28.10

### Nieuwe situatie gebied Koers VO

Grens: gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Capelle a/d IJssel, Cromstrijen, Korendijk, Krimpen a/d IJssel, Lansingerland, Nederlek, Nieuwerkerk a/d IJssel (deel van Zuidplas), Oud-Beijerland, Ridderkerk, Rotterdam, Strijen.

Leerlingaantal: 50.218

PrO/LWOO: 7.622 = 15,24% (Landelijk= 13,17%)

VSO: 1596 (3,19% - Landelijk= 3,35%)

LGF: 521 (1,04% - Landelijk= 1,64%)

Budget lichte zorg = regionaal zorgbudget, rebound/herstart/op de rails en

budget zware zorg = middelen LGF (regulier en AB minus 57%) en middelen VSO.

(PrO en LWOO ongewijzigd, wel gebudgetteerd)

In overgangperiode gaat Koers VO er ca. € 2,5 miljoen op vooruit

### De bekostigingssystematiek (onder voorbehoud van de wetgeving)

a. DUO berekent het aantal leerlingen in een SWV op basis van T-1.

b. Op basis van dit leerlingaantal wordt een zorgbudget berekend (globaal ca. € 400,- per leerling). Dit zorgbudget bestaat uit 2 onderdelen: het eerste deel betreft het huidige zorgbudget + middelen herstart, op de rails, rebound en een 2e deel bestaande uit de meerkosten VSO en het budget van de Rugzakken regulier onderwijs + het AB deel (gefaseerd) minus 57% bezuiniging. Het normatieve zorgbudget wordt berekend aan de hand van landelijke gemiddelden gebaseerd op de teldatum 1-10-2011. (De landelijke deelname aan het VSO is 3,21%, voor Rugzakken is dat 1,63% - cijfers 1/10/10).

c. Alvorens het zorgbudget uit te keren aan de rechtspersoon van het nieuwe SWV Passend onderwijs wordt aan de hand van de telformulieren van de VSO-scholen (cluster 3 en 4) bekeken welke leerlingen bij welk SWV horen

(dit gebeurt of aan de hand van de postcode van de leerling/ouders of aan de hand van het BRINnummer van de verwijzende VO-school). Tevens beziet DUO of een leerling in bekostigingscategorie 1, 2 of 3 is geplaatst (NB het SWV bepaalt of een leerling naar het VSO gaat en voor welk bedrag: laag, middel of hoog) en voor hoe lang. Denk hierbij overigens aan de "automatische" doorstroom SO – VSO, landelijk is dat ca. 60%.

d. Nadat DUO de kosten van de VSO-leerlingen die bij het SWV behoren heeft afgetrokken van het 2e deel van het zorgbudget en heeft overgedragen aan de VSO-school/scholen cluster 3 en 4, keert DUO het 1e deel en het restant van het 2e deel zorgbudget uit aan het bestuur van het SWV.

e. Indien er onvoldoende budget in het 2e deel aanwezig is om het bij het SWV behorende aantal leerlingen in het VSO te bekostigen, wordt er gekort op de lumpsum van de aangesloten schoolbesturen. Het 1e deel (het regionale zorgbudget zoals we dat nu reeds kennen) blijft intact en gebaseerd op het aantal leerlingen leerjaar 3 en 4 VMBO.

f. Het SWV dient in het zorgplan vast te stellen hoe de verdere besteding van de middelen plaatsvindt en de wijze waarop daarover verantwoording wordt afgelegd.

g. Vanaf 1-8-2015 vindt er een overgangssituatie plaats waarbij de middelen gefaseerd worden verevend tot en met 1-8-2019. Het normatieve zorgbudget wordt dan – in stappen - in ca. de helft van de nieuwe SWV'en gekort en in de andere helft aangevuld (zoals in 28-10).